

I. В. МАНЖУЛ

Ірина Вікторівна Манжул, кандидат юридичних наук, доцент, доцент Національної академії СБ України

**ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА»
ЗАРУБІЖНИМИ АВТОРАМИ**

Дослідження зарубіжними авторами поняття енергетичної безпеки зумовлює науковий інтерес, оскільки в сучасних умовах розвитку людства вона має не стільки національне, скільки наднаціональне, міжнародне значення. У публікаціях зарубіжних авторів йдеться про уточнення поняття енергетичної безпеки, яке в узагальненому визначенні є взагалі неможливим (одні інтереси захищають країни-імпортери енергоресурсів, інші – країни-експортери); та встановлення її основних компонентів для різних країн світу (зокрема, охорона навколишнього середовища від викопних джерел енергії, соціальні наслідки енергетичної безпеки, протидія загрозам). Зарубіжними авторами підкреслюється важливість енергетичної безпеки як складника національної безпеки; необхідність вирішення існуючих поточних проблем у цій сфері; здійснюється її розгляд у глобальному вимірі.

Аналіз наукових праць зарубіжних авторів свідчить про достатньо ґрунтовне дослідження поняття енергетичної безпеки, розгляд у взаємозв'язку із економічною, екологічною та міжнародною безпекою стосовно об'єктивних обставин із забезпеченістю енергоресурсами в кожній конкретній країні. Ними продовжується змістовний діалог щодо розробки цієї дефініції, пошук спільної платформи для наукового аналізу й оцінки.

Поставимо за мету здійснити аналіз підходів зарубіжних авторів до поняття енергетичної безпеки, його генези, із зосередженням уваги на виділенні особливо значущих її аспектів для сьогодення.

У зарубіжних наукових публікаціях неодноразово підкреслюється, що поняття енергетичної безпеки весь час змінюється як наслідок постійної зміни стану забезпечення енергоресурсами країн світу. Перш ніж перейти до викладу поглядів зарубіжних авторів, звернемо увагу на підходи, які ними використовуються. Григорій Папанікос (інститут освіти та досліджень, Афіни), вказує на 83 різні визначення енергетичної безпеки за відсутності будь-якого консенсусу. Їх аналіз дав змогу виділити сім головних складників (аспектів), а саме наявність: 1) енергії (диверсифікація імпортерів, розподіл енергоресурсів у країні, енергобаланс поновлюваних і не поновлюваних енергоресурсів, їх транспортування); 2) інфраструктури в енергетичній сфері; 3) стабільних цін на енергоносії, їх волативність (статистичний показник, що характеризує тенденцію ринкової ціни або доходу змінюватися з часом); 4) соціальних наслідків енергетичної безпеки; 5) зміни стану навколишнього середовища та клімату внаслідок використання викопних видів палива; 6) короткострокових та довгострокових перспектив енергетичного забезпечення; 7) передових технологій, які сприяють меншій енергоємності виробництва¹. Керівна рада Всесвітнього економічного форуму (Абдалла С. Джума, (Саудівська Аравія), Хельге Лунд (Норвегія), Клод Манділ (Франція) в публікації «Нова парадигма енергетичної безпеки» вказують, що традиційними елементами енергетичної безпеки є джерела живлення, центри попиту, геополітика і ринкові структури, які з часом змінюються².

Є й інші підходи до трактування енергетичної безпеки, зокрема її визначають через: 1) ризики різної природи; 2) походження; 3) можливість мати стійкість у перспективі. Зауважимо, що зарубіжними дослідниками інколи висловлюється думка про неможливість та «непрактичність» пошуку загального визначення енергетичної безпеки. Проте не всі фахівці згодні з такою позицією. З погляду Алеха Херпи (Центральноєвропейський інститут (Угорщина) і Джессіки Джуел (Міжнародний інститут прикладного системного аналізу у Лаксенбурзі, Австрія) наявність різних значень енергетичної безпеки не обов'язково повинна зумовлювати існування різних концепцій енергетичної безпеки. Відмінності в трактуванні енергетичної безпеки можуть пояснюватись особливостями в пріоритетах енергетичної безпеки та політики в країнах світу³.

Перейдемо до аналізу дефініцій енергетичної безпеки. У 1970-х рр. XX ст. енергетична безпека розумілася як стабільна поставка дешевої нафти із загрозою ембарго і маніпуляцій цінами її експортерів. Енергоресурси стали важливим засобом досягнення політичних цілей цими країнами. Такі висловлювання ми зустрічаємо у більшості наукових публікацій. Каміла Пронінска (Стокгольмський університет) зазначає, що це був вузький погляд на енергетичну безпеку, яка залежала від близькосхідних постачальників нафти і перебоїв у її поставках. Проте з часом країни-імпортери нафти набули першого досвіду щодо того, як захистити себе від подібних загроз, виробили широкий спектр методів і стратегій, спрямованих на зміцнення енергетичної безпеки як на національному, так і на багатосторонньому рівнях. І з 1980-х рр. змінили ситуацію, виробили ефективні механізми реагування на енергетичні кризи і відчували достатньо можливостей для накладання санкцій на недружніх до них країн-експортерів⁴.

Зокрема, в 1974 р. з метою міжнародного співробітництва щодо попиту і пропозиції енергоресурсів і енергетичних послуг була створена Міжнародна енергетична агенція (далі – МЕА), до складу якої увійшли Австралія, Австрія, Бельгія, Канада, Чехія, Данія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Угорщина, Ірландія, Італія, Японія, Південна Корея, Люксембург, Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Португалія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Туреччина, Великобританія і Сполучені Штати.

Сучасні проблеми енергетичної безпеки країн світу виходять за межі поставок нафти і охоплюють широке коло питань, тому науковцями сформовані нові визначення поняття енергетичної безпеки. Розглянемо основні із них.

Яонгхо Чанг і Сві Леан Коллін Ко (Технологічний університет Наньяну, Сінгапур) зазначають, що сучасна енергетична безпека розглядається не тільки як безпека поставок, але й як екологічне та соціально-економічне благополуччя, та зазначають на уточненні концепції енергетичної безпеки як адекватне і надійне постачання енергоресурсів за розумними цінами⁵.

Ксав'є Лабандейра і Бальтасар Мансано (університет де Віго, Іспанія) вказують, що найбільш поширеним поняттям енергетичної безпеки є її визначення як наявності достатніх поставок енергоресурсів за доступними цінами, зосереджуючи увагу на стороні пропозиції у сфері енергетики. Це поняття, на їх думку, є «невловимим», оскільки не достатньо зрозуміло, чи повинні бути поставки безперервними, чи їх достатність враховує різні види джерел енергії, і як може бути визначена доступність?⁶

Філіп Мюллер (Фонд Політики глобального потепління, Великобританія) вважає, що енергетична безпека – це система, яка задовольняє потреби людей та організацій в енергетичних послугах, таких як опалення, освітлення, що живлять роботу приладів і транспортування, у надійний та недорогий спосіб і зараз, і в майбутньому⁷.

Алех Херп і Джессіка Джуел енергетичну безпеку пояснюють як низьку уразливість життєво важливих енергетичних систем. Таке визначення, вважають вони, зумовлює необхідність вивчення їх ризиків і стійкості, а також поняття самих енергетичних систем та відкриває можливість для детального вивчення взаємозв'язків між енергетичними системами, їх ризиками і стійкістю та критичними соціальними наслідками⁸.

Кевін Д.Стрінгер (доктор філософії, Швейцарія) підкреслює, що енергетична політика в широкому сенсі може бути розглянута лише як узагальнюючий термін, що охоплює різноманітні проблеми, пов'язані з енергією, економічним зростанням і політичною силою. Енергетична безпека для держав означає: 1) наявність енергії, необхідної для стабільного економічного та соціального розвитку; 2) свободу від перебоїв енергопостачання; 3) доступність цін на енергоносії⁹.

Флоріан Бауманн (Центр прикладних наукових досліджень, Німеччина) у своєму політичному аналізі підкреслює, що енергетична безпека є багатовимірним поняттям та має розглядатися комплексно. Він критично ставиться до формулювання енергетичної безпеки як трикутника, який часто цитується та підкреслює зв'язок між трьома основними аспектами енергетичної політики: стійкість, конкурентоспроможність та безпечне харчування. Ф. Бауманн вказує, що трактування енергетичної безпеки лише з економічного погляду недостатньо хоча б тому, що сьогодні зростає залежність країн від зарубіжних поставок енергоресурсів та політичної вирішеності цих питань¹⁰.

Найбільш цитованими дефініціями енергетичної безпеки є визначення вчених Оксфордського університету Барі Бартона, Кетрін Редгвелл, Аніти Ронн, Дональда Зіллмана (2004 р.), згідно з яким енергетична безпека – це стан, в якому весь народ або більшість громадян та представники бізнесу мають достатній доступ до енергоресурсів за розумними цінами, і в осяжному майбутньому будуть вільно їх використовувати без ризику порушення надання таких послуг¹¹. Аналогічним за змістом, але більш стислим є визначення Деніела Єрґіна, голови Кембриджської асоціації енергетичних досліджень, зроблене ним у 2006 р. – енергетична безпека, це наявність достатніх поставок за доступними цінами¹². Саме останнє висловлювання найчастіше інтерпретується: енергетична безпека, це доступність і прийнятність (за ціною) енергоресурсів, або дещо по-іншому – безперервна доступність джерела енергії за доступною ціною. Визначення енергетичної безпеки здійснюється через певні критерії (показники, виміри). До основних із них відносять: наявність, достатність, доступність, прийнятність. Зауважимо, що зазначені критерії не завжди пояснюються. Хоча аналіз зарубіжної наукової літератури показує, що тільки окремі із цих критеріїв є не дискусійними, а щодо інших висловлюються різні погляди, наприклад, у разі такого загального трактування незрозуміло, для кого енергія повинна бути доступною або прийнятною.

Тому заслуговує на увагу позиція зарубіжних фахівців, які під час визначення поняття енергетичної безпеки ставлять наступне запитання: енергетична безпека для кого? При цьому мається на увазі, що у визначення поняття енергетичної безпеки вкладають різний зміст імпортери і експортери енергоресурсів, вона є дещо різною для органів влади і населення тощо. У країнах, що сильно залежать від імпорту нафти і газу, основна турбота про енергетичну безпеку, як правило, зосереджена на їх поставці. Країн, де економіка розвивається на основі експортованої нафти і газу, більше хвилює безпека попиту¹³. У країнах-виробниках електроенергетики, зазвичай, забезпечує собою високий відсоток ВВП, а також значну частину експорту, прибуток від якого, або його більша частина, надходить в бюджет держави і є інструментом, завдяки якому політичні режими мають значну підтримку з боку населення. У цьому разі (за стабільного експорту та регулярного припливу коштів) створюється фундаментальна основа для економічної і політичної стабільності в країнах. Уряди країн-імпортерів зацікавлені в гарантуванні надійних постачань енергії за розумними цінами. Тому ними витрачаються значні зусилля для підтримання високого рівня дипломатичних відносин з

країнами-виробниками енергоносіїв, а також прийняття рішень, спрямованих на зниження залежності від зовнішніх джерел енергії¹⁴. Для комерційних компаній основним компонентом безпеки є наявність стійкого інвестиційного режиму в країнах – виробниках енергоресурсів¹⁵. Чарльз К. Ебінгер (Вашингтон, округ Колумбія) вказує на значення енергетичної безпеки для макроекономіки і управління, виділяє роль енергетичної безпеки для малих підприємств (фермерів) і окремих осіб, показує зростаючу роль енергетичної безпеки для міських районів, для найбідніших верств населення, обґрунтовує гарантування у разі її наявності доступу населення до освіти, медичних послуг¹⁶.

Отже, цілком доцільними та ключовими питаннями енергетичної безпеки, на погляд зарубіжних дослідників, залишаються такі питання: безпека у якому значенні? безпека від яких загроз? що захищати?¹⁷

Нині поняття енергетичної безпеки зарубіжними авторами трактується по-різному, більшість із них дискусує щодо цього визначення пояснюють тим, що країни світу мають різні проблеми щодо забезпеченості енергетичної безпеки. В останні роки відбулося розширення концепції енергетичної безпеки. Даніель Єрґін вказує, що постала необхідність врахування двох вимірів: глобалізації системи безпеки енергії (залучення нових суб'єктів і засобів) і включення в систему забезпечення енергетичної безпеки захисту енергії всього ланцюжка поставок та інфраструктури¹⁸. Про розширення концепції енергетичної безпеки говорить також Роберт Коппер (університет Джеймса Медісона, штат Вісконсин). Він вказує на входження до неї ідеї взаємозалежності, посилення акценту на критичну інфраструктуру та технологічний розвиток, екологічні наслідки використання енергії, досягнення компромісів у цій сфері між країнами і вибір між різними джерелами енергії. Це ті питання, обговорення щодо яких в політичних колах продовжується¹⁹. Зазначимо, що енергетична взаємозалежність пояснюється як взаємозалежність виробників і споживачів нафти між собою та є важливим компонентом оновленої концепції енергетичної безпеки. Підтримуючи цю тезу, більшість країн хотіли б мати разом із тим більший ступінь енергетичної незалежності, стану, при якому країна не залежить від іноземних держав у поставці нафти або цінних коливачів ринку для задоволення своїх потреб.

Енергетична безпека розглядається також через взаємозв'язок і як складник екологічної та економічної безпеки. Так, Адам Сімпсон (університет Південної Австралії) підкреслює, що енергетична безпека є лише одним із аспектів більш широкої екологічної безпеки, але вона нерідко розглядається як самостійне явище завдяки своєму центральному значенню для сучасної індустріальної держави, бізнес-інтересам, для промислового розвитку, військової безпеки, хоча, наприклад, вода має набагато більше значення для виживання людини. Про тісний взаємозв'язок екологічної і енергетичної безпеки свідчить, зокрема, зміна клімату внаслідок спалювання викопного палива. Енергетичну безпеку варто розглядати через призму критичного підходу до екологічної безпеки²⁰.

Підвищення усвідомлення країнами того, що вибір енергії має значний вплив на навколишнє середовище, сприяло розробці «зелених» технологій та екологічно чистих енергетичних ініціатив. Зокрема у США, де екологічно чистий газ витісняє вугілля у виробництві енергії, а сонячна енергія доцільно використовується на Тихоокеанському узбережжі. Хоча, як вказує Роберт Коппер, вибір між джерелами енергії є непростю справою, включає в себе компроміси і є поступовим процесом до більш сталого майбутнього²¹.

Європейською комісією «Наука для екологічної політики» публікуються результати досліджень у сфері відносин між споживанням енергії та економічним зростанням, в яких, зокрема, зазначається, що з розгляду такого взаємозв'язку не завжди є зрозумілим, чи економічне зростання стимулює споживання енергії, чи збільшене споживання енергії сприяє економічному зростанню країни? Проте зв'язок між економічним зростанням і споживанням енергії визнається в безспірному порядку. Так, вважається, що збільшення частки відновлюваних джерел енергії в енергетичному балансі країни зможе допомогти задовольнити зростаючий майбутній попит на енергію, що водночас впливає на економічний розвиток (розглядається досвід Угорщини та Іспанії)²².

Френсіс МакГоуен (університет Сассекса, Великобританія) досліджує забезпечення енергетичної безпеки в країнах ЄС з позицій «економічного націоналізму» (під ним розуміється економічний суверенітет), а саме: співвідношення реалізації спільної енергетичної політики в умовах підйому «економічного націоналізму» в Європі. На його думку, існує динамічне протистояння між цими позиціями, оскільки деякі країни більш схильні підтримувати національну економіку, а не повну лібералізацію енергетичного ринку. Для прихильників повної лібералізації ширший доступ на енергетичні ринки країн-експортерів є логічним продовженням внутрішнього ринку і передумовою для його повного розвитку; а захисники статус-кво стверджують, що підтримка національної економіки передбачає, серед іншого, найкращу основу для переговорів з третіми країнами, а також забезпечення безпечного харчування²³.

Він робить спробу обґрунтувати, що лібералізація енергетичного ринку є важливим принципом не тільки внутрішньої політики ЄС, але і її енергетичної дипломатії. Прагнення до відкриття енергетичного ринку варто розцінювати як важливу обставину забезпечення безпеки енергетичних поставок. Для успішного рішення проблем енергетичної безпеки ЄС потрібен компроміс між лібералізацією енергетичного ринку та економічним суверенітетом її країн. Проблеми внутрішнього та зовнішньої лібералізації енергетичного ринку тісно переплітаються. Проте економічний суверенітет залишається переважачим принципом у ряді держав-членів, які бажають мати майбутні поставки енергії із зовнішніми постачальниками²⁴. У сфері міжнародної енергетичної безпеки головним завданням, на думку Анн-Марі Ле Глоне, Бастьєн Ірондел і Девіда Кадьєра (учасників програми Європейської комісії Трансюрлд), є удосконалення управління, а саме: розробка нових правил та правозастосовних механізмів, з метою його удосконалення в енергетичному секторі і

торгівлі енергоресурсами. Також вони зазначають необхідність спільного вирішення проблем через взаємодію між організаціями, установами та окремими особами державного, приватного сектору і громадянського суспільства²⁵.

Аналіз наукових публікацій зарубіжних авторів свідчить про актуальність розробки поняття енергетичної безпеки як одного з найвищих пріоритетів національної політики країн світу. Дослідження генези цього поняття свідчить про значне розширення її змісту. Енергетична безпека зарубіжними науковцями визначається з різних підстав: її основних складників; наявних ризиків та загроз; з позицій країн-експортерів нафти та країн-імпортерів; забезпеченості енергоресурсами промисловості, бізнес-інтересів, населення. Про значне розширення поняття енергетичної безпеки свідчить включення до її змісту врахування впливу енергоносіїв на навколишнє середовище, зміну клімату. Науковці відійшли від перших визначень цього поняття як наявності поставок енергоресурсів за доступною ціною. Відповідно до сучасних реалій енергетична безпека визначається через забезпечення безпеки усього ланцюжка поставок і створення глобальної системи безпеки енергії. Авторами підкреслюється залежність енергетичної безпеки від політичного консенсусу, міжнародного співробітництва, вибору джерел енергії на енергетичних ринках. Визначення поняття енергетичної безпеки не є самоціллю для зарубіжних авторів, а сприяє розробці раціональної енергетичної політики.

¹ *Gregory T. Papanikos*. Energy Security, the European Energy Union and the Mediterranean Countries : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.atiner.gr/gtp/Papanikos%20\(2015\)-Energy%20Security.pdf](http://www.atiner.gr/gtp/Papanikos%20(2015)-Energy%20Security.pdf)

² The New Energy Security Paradigm : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.weforum.org/pdf/Energy.pdf>

³ *Aleh Cherp, Jessica Jewell*. The concept of energy security: Beyond the four As : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421514004960>

⁴ *Kamila Proninska*. Energy and security: regional and global dimensions : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sipri.org/yearbook/2007/files/SIPRIYB0706.pdf>

⁵ Chapter 2 Rethinking Market Governance and Energy. Se Youngho Chang and Swee Lean Collin Koh curity. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.springer.com/.../9783642297052-c2.pdf?..

⁶ *Xavier Labandeira and Baltasar Manzano*. Some Economic Aspects of Energy Security : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [eforenergy.org/.documentos.../WP092012.pdf](http://www.eforenergy.org/.documentos.../WP092012.pdf)

⁷ *Philipp Mueller*. UK energy security : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.thegwpf.org/content/uploads/2014/06/Energy-Security>

⁸ *Aleh Cherp, Jessica Jewell*. The concept of energy security: Beyond the four As : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421514004960>

⁹ *By Kevin D. Stringer* Energy Security: Applying a Portfolio Approach : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [mercury.ethz.ch/serviceengine/.../6.pdf](http://www.mercury.ethz.ch/serviceengine/.../6.pdf)

¹⁰ *Florian Baumann*. Energy Security as multidimensional concept : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://edoc.vifapop.de/opus/volltexte/2009/784/pdf/CAP_Policy_Analysis_2008_01.pdf

¹¹ *Barry Barton, Catherine Redgwell, Anita Ronne and Donald N. Zillman*, Energy security: managing risk in a dynamic and regulatory environment, Oxford, Oxford University Press, 2004 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.amazon.com/Energy-Security-Managing-Regulatory-Environment/dp/0199271615>

¹² *Daniel Yergin*, Ensuring Energy Security, in “Foreign Affairs”, 85, 2, 2006 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.un.org/ga/61/second/daniel_yergin_energysecurity.pdf

¹³ *Bob Tippee*. Defining energy security : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ogj.com/articles/print/vol-110/issue-1c/regular-features/journally-speaking/defining-energy-security.html>

¹⁴ *Valerio Abbagnara*. General overview on the essential elements of the European states energy security policy : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=3ed1b2d8-862c-41b4-bdb3-4d0e515ac23c>

¹⁵ *Kamila Proninska*. Energy and security: regional and global dimensions : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sipri.org/yearbook/2007/files/SIPRIYB0706.pdf>

¹⁶ *Charles K. Ebinger*. The Meaning of Energy Security Depends on Who You Are : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.brookings.edu/research/opinions/2011/10/10-energy-security-ebinger>

¹⁷ *Aleh Cherp, Jessica Jewell*. The concept of energy security: Beyond the four As : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421514004960>

¹⁸ *Daniel Yergin*, Ensuring Energy Security, in “Foreign Affairs”, 85, 2, 2006 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.un.org/ga/61/second/daniel_yergin_energysecurity.pdf

¹⁹ *Robert Copper*. American Energy Security in a Changing Global Energy Market : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.e-ir.info/2013/07/27/american-energy-security-in-a-changing-global-energy-market/>

²⁰ Challenging Injustice through a Critical Approach to Energy Security: A Central Component of Environmental Security : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.auspsa.org.au/sites/default/files/challenging_injustice_adam_simpson.pdf

²¹ *Robert Copper*. American Energy Security in a Changing Global Energy Market : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.e-ir.info/2013/07/27/american-energy-security-in-a-changing-global-energy-market/>

²² Science for Environment Policy : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/312na6_en.pdf

²³ *Francis McGowan*. Can the European Union’s Market Liberalism Ensure Energy Security in a Time of ‘Economic Nationalism’? JCER : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.jcer.net/index.php/jcer/article/.../92/88

²⁴ *Francis McGowan*. Can the European Union’s Market Liberalism Ensure Energy Security in a Time of ‘Economic Nationalism’? JCER : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.jcer.net/index.php/jcer/article/.../92/88

²⁵ *Anne-Marie Le Gloannec, Bastien Irondele and David Cadier*. The Transatlantic Relationship and the future Global Governance : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.transworld-fp7.eu/wp-content/uploads/2013/04/TW_WP_13

Резюме

Манжул І. В. Визначення поняття «енергетична безпека» зарубіжними авторами.

Досліджуються генеза і визначення поняття «енергетична безпека» зарубіжними науковцями. Вказана дефініція розглядається в контексті із забезпеченістю енергоресурсами в кожній країні. Авторами здійснюється пошук спільної платформи для оцінки енергетичної безпеки.

Ключові слова: енергетична безпека, енергоресурси, країни-експортери, країни-імпортери, зарубіжні автори.

Резюме

Манжул І. В. Определение понятия «энергетическая безопасность» иностранными авторами.

Исследуются генезис и определение понятия «энергетическая безопасность» иностранными учеными. Указанная дефиниция рассматривается в контексте с обеспеченностью энергоресурсами в каждой стране. Авторами осуществляется поиск общей платформы с целью оценки энергетической безопасности.

Ключевые слова: энергетическая безопасность, энергоресурсы, страны-экспортеры, страны-импортеры, иностранные авторы.

Summary

Manzhul I. Defining «energy security» by foreign authors.

It is researched the genesis and definition of energy security by foreign scientists. The above definition is considered in the context of the supply of energy in each country. The authors carried out a common search platform for the evaluation of energy security.

Key words: energy security, energy resources, exporting countries, importing countries, foreign authors.

УДК 349.6

Т. М. СИТНИК

Тіна Миколаївна Ситнік, аспірантка Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України

**ДЕЯКІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ,
ЗАЙНЯТИХ ЗЕЛЕНИМИ НАСАДЖЕННЯМИ**

Ефективне врегулювання відносин щодо земель населених пунктів, зайнятих зеленими насадженнями, встановлення найбільш об'єктивного їх правового режиму, правильне планування використання таких земель, розробка заходів щодо їх охорони та відтворення залежить від достовірної й актуальної інформації про кількість та якість таких земель. І тут важливу роль відіграє облік земель населених пунктів, на яких розміщуються зелені насадження. У свою чергу, належне здійснення обліку неможливе без чіткого механізму правового регулювання. Це викликає потребу в проведенні досліджень сучасного стану правового забезпечення здійснення обліку згадуваних земель, вироблення пропозицій щодо його удосконалення, що й становитиме мету даної статті.

Актуальність даної теми посилюється й практичною відсутністю спеціальних праць, присвячених саме цим проблемам. Так, вивчення окремих питань правового регулювання обліку земель було предметом досліджень таких вчених, як В. І. Андрейцев, В. П. Балезін, С. А. Боголюбов, А. П. Гетьман, С. Л. Гоштинар, Н. О. Грабовець, Б. В. Єрофєєв, І. О. Іконичька, П. Д. Індиченко, І. І. Каракаш, П. Ф. Кулинич, Н. Р. Малишева, В. Л. Мунтян, В. В. Носік, О. М. Пащенко, О. О. Погрібний, В. І. Семчик, Н. І. Титова, М. В. Шульга та ін. Проте багато питань обліку саме земель населених пунктів, зайнятих зеленими насадженнями, й досі потребують вирішення.

Переходячи до викладу основного матеріалу, спочатку зазначимо, що науковці по-різному підходять до визначення поняття обліку земель. Як певні дії переважно статистико-економічного характеру, що становлять необхідну умову й передумову для всієї правової діяльності радянської держави щодо організації раціонального використання земель, розглядав облік земель ще в 70-ті роки минулого століття В. П. Балезін¹. Теж через дії, але вже уповноваженого органу державної влади зі внесення в державний земельний кадастр, оброблення, систематизації та поновлення юридично значимих відомостей у системі державного земельного кадастру, у сучасних умовах пропонує розуміти облік земель (кадастровий) Т. М. Лебедева². По-іншому підходять до дефініції цього поняття такі вчені, як І. В. Дегтярьов та Л. І. Осіпов, які визначають облік земель як їх кількісне відображення та якісну характеристику. Тобто, будь-який облік, зокрема й земельний, зазначають науковці, дає кількісний вираз явищ, для яких характерна визначена якість³.

Чинне земельне законодавство, а саме Земельний кодекс, закріплює облік земель в якості складової державного земельного кадастру (Глава 34)⁴. І у ст. 203 теж розділяє поняття обліку за двома критеріями: обліку кількості земель (ч. 1) та обліку якості земель (ч. 2). Ці ж терміни у ст. 33 визначає інший нормативно-